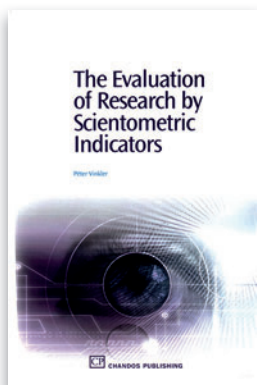

- The evolution of research
- In archieftijdschriften gelezen

Indicatoren voor wetenschapsevaluatie

De scientometrie is dat deelgebied van de informatiewetenschap waarin beoefenaars gebruik maken van indicatoren, dikwijls gebaseerd op aantallen publicaties en aantallen citaties, maar ook patentaanvragen worden geteld, en dit om wetenschappelijke prestaties te beoordelen. De Hongaar Péter Vinkler heeft in zijn lange loopbaan vele soorten veralgemeningen van de basisrelatie

'aantal citaties per publicatie', ingevoerd. In dit boek worden deze bij elkaar gebracht en in context geplaatst. Meer concreet worden deze indicatoren gebruikt om activiteiten (zoals publicaties), vooruitgang (zoals jaarlijkse verschillen in aantallen publicaties) of productiviteit (resultaten per aantal medewerkers) te meten en dit op het micro-, meso- of macro-niveau. Dit betekent dat men personen en onderzoeksgroepen (micro), departementen en instituten (meso), en grote universiteiten, landen of de hele wereld (macro) bekijkt om een beoordeling – een evaluatie – uit te spreken. Dit kan op een bepaald moment in de tijd gebeuren (een statisch beeld) of over een langere periode zodat men tijdsreeksen van indicatoren verkrijgt (een dynamische evolutie).

Als het over publicaties en citaties in de wetenschappen en op een internationale schaal gaat komen deze data meestal uit de databanken van Thomson Reuters (of recentelijk Scopus). Indien nodig voor het begrijpen van de gebruikte data licht de auteur de structuur van deze databanken, zoals de Journal Citation Reports, wat toe. Toch gaat Vinkler er niet van uit dat men enkel de Thomson Reuters of Scopus databanken gebruikt. Er wordt ook aandacht besteed aan andere databanken zoals Chemical Abstracts (de auteur is scheikundige van opleiding en werkt voor een chemisch onderzoeksinstituut van de Hongaarse Academie voor Wetenschappen). Bij de vele indicatoren komt uiteraard ook de populaire h-index aan bod (zie Rousseau, R., Achtergrond, gebruik en nut van de h-index, in: Tijdschrift voor Onderwijsrecht & Onderwijsbeleid, 5 (2009), p. 405-408, voor een eenvoudige inleiding op dit begrip). Het grootste deel van het boek wordt echter besteed aan het toelichten van indicatoren die door de auteur zelf zijn ingevoerd, waaronder ook enkele varianten op de standaard h-index.

De verschillende hoofdstukken behandelen onder meer: aspecten van de scientometrie, een classificatie van indicatoren, de groei van de wetenschap en het meten ervan, de Garfieldimpactfactor voor tijdschriften, de veroudering van wetenschappelijke informatie, standaarden bij het meten van ons weten en toepassingen van de scientometrie bij wetenschapspolitiek. Hoofdstuk 12 bevat een overzicht van methoden die in de praktijk worden toegepast in de wetenschapsevaluatie. Een van deze methoden is de bekende evaluatietechniek van het Leidense CWTS (Centrum voor Wetenschaps- en Technologiestudies), welke ook voor Vlaamse universiteiten dikwijls wordt toegepast. Nadruk ligt in dit boek op de exacte wetenschappen, maar ook de sociale wetenschappen komen occasioneel aan bod. Wie geïnteresseerd is in evaluatiemethoden specifiek voor de humane wetenschappen komt in dit boek niet of nauwelijks aan zijn trekken.

De vele indicatoren worden degelijk toegelicht en met voorbeelden geïllustreerd. Het is dan ook niet te verwonderen dat het boek, in totaal meer dan 300 bladzijden lang, meer dan honderd tabellen bevat. Het bevat bovendien 24 pagina's referenties, een auteursindex van iets meer dan 4 pagina's en een onderwerpsindex van 13 pagina's. We kunnen zeggen dat dit een niet zo boeiend, maar wel erg degelijk boek is. Weinige collega's zullen dit boek uit pure interesse ter hand nemen, maar voor wie beroepsmatig met wetenschapsevaluatie en indicatoren te maken heeft is het een must. Het brengt inderdaad een hele groep methoden bij elkaar die voordien enkel verspreid in de scientometrische literatuur te vinden waren.

The evaluation of research by scientometric indicators / Péter Vinkler.- Oxford-Cambridge-New Delhi: Chandos Publishing, 2010.- ISBN: 978 1 84334 572 5.

*Ronald Rousseau, KHBO (Associatie K.U.Leuven), geaffiliëerd onderzoeker K.U.Leuven en gastprofessor Universiteit Antwerpen, IBVV.
ronald.rousseau@khbo.be*